Factsheet 2024-4 Basisvaardigheden BO

NATIONAAL COHORTONDERZOEK ONDERWIJS van het NRO

Verdieping naar schoolkenmerken: 2de meting Masterplan basisvaardigheden

Goede basisvaardigheden in taal en rekenen zijn van cruciaal belang om goed te kunnen functioneren in onze samenleving. Helaas heeft een deel van de leerlingen in het basisonderwijs moeite met de beheersing hiervan. Kinderen en jongeren hebben basisvaardigheden nodig om alle schoolvakken succesvol te kunnen volgen, maar ook om klaar te zijn voor het vervolgonderwijs en deel te kunnen nemen aan de samenleving. Om die reden is in 2022 het Masterplan basisvaardigheden geïntroduceerd, met als doel om op een duurzame manier de basisvaardigheden van de Nederlandse leerlingen te evalueren en indien nodig te verbeteren.

Met deze tweede reeks factsheets willen we inzicht geven in de ontwikkeling van de basisvaardigheden van leerlingen in het Nederlandse basisonderwijs. In deze factsheet analyseren we de verschillen in vaardigheidsscores naar enkele belangrijke schoolkenmerken[1]: schoolweging, mate van stedelijkheid van de schoolomgeving en schoolgrootte. Dit doen we aan de hand van de vaardigheidsscores voor rekenen-wiskunde; waar nodig maken we de vergelijking met begrijpend lezen en spelling.[2]

In deze factsheet komen drie analyses van Factsheet 1 en 2 terug: de ontwikkeling van gemiddelde vaardigheidsscores, de cohortanalyse en de vertaling van vaardigheidsscores naar referentieniveaus voor groep 6 en 7. Elke analyse wordt uitgesplitst naar schoolweging, stedelijkheid of schoolgrootte en is gebaseerd op de absolute vaardigheidsscores van rekenen-wiskunde voor schooljaar 2023/2024. De analyses zijn berekend op ongeveer 2.600 basisscholen in Nederland.

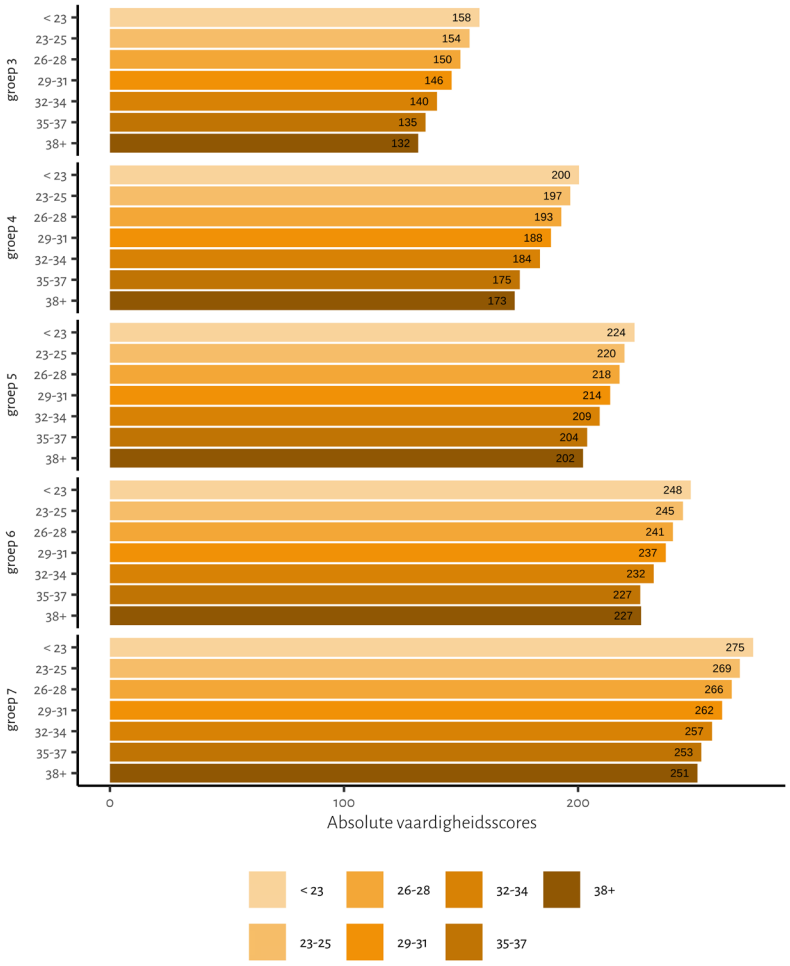

Kernpunten

- Leerlingen op scholen met een lage schoolweging behalen gemiddeld hogere rekenen-wiskunde vaardigheidsscores vergeleken met leerlingen op scholen met een hoge schoolweging. Dit zien we ook terug in het percentage leerlingen dat minstens het fundamenteel niveau 1F behaalt.
- Bij rekenen-wiskunde zijn er weinig verschillen in de gemiddelde absolute vaardigheidsscores en het percentage leerlingen dat het fundamenteel niveau 1F heeft behaald wanneer we een uitsplitsing maken naar stedelijkheid.
- De verschillen met betrekking tot schoolgrootte zijn niet noemenswaardig groot, echter, we zien wel dat groep 6- en groep 7-leerlingen op grote scholen vaker dan leerlingen op kleine scholen tenminste het fundamenteel niveau 1F behalen.

Vaardigheidsscores naar schoolweging

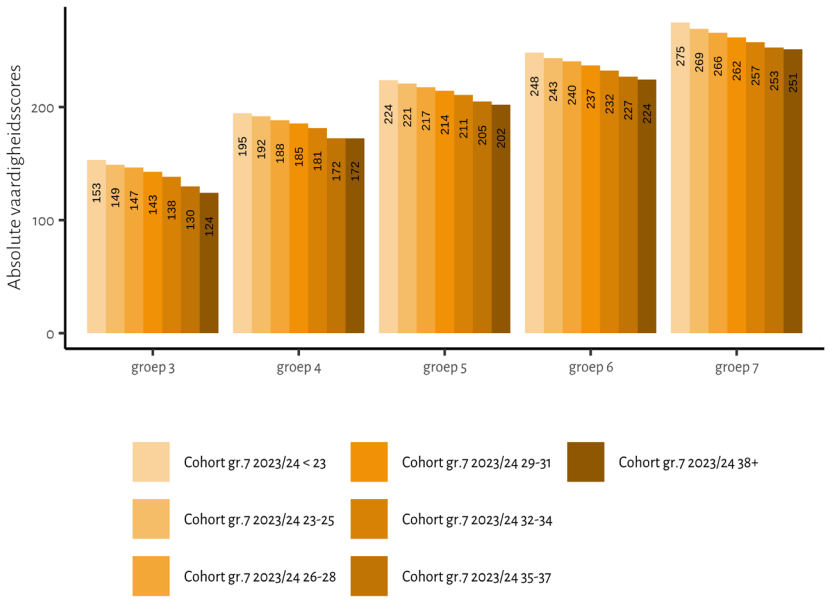
Figuur 1 laat de gemiddelde vaardigheidsscores van de E-toetsen van groep 3 tot en met groep 7 naar schoolweging zien voor het schooljaar 2023/2024. Leerlingen op scholen met een lage schoolweging behalen gemiddeld hogere vaardigheidsscores in vergelijking met leerlingen op scholen met een hoge schoolweging. Bij leerlingen van groep 3 en groep 4 zijn de verschillen het grootst. Bij begrijpend lezen en spelling zien we nagenoeg hetzelfde beeld (niet getoond in figuur).

Figuur 1. Absolute vaardigheidsscores voor de E-toets rekenen-wiskunde naar **schoolweging** voor groep 3 t/m 7 (schooljaar 2023/2024)

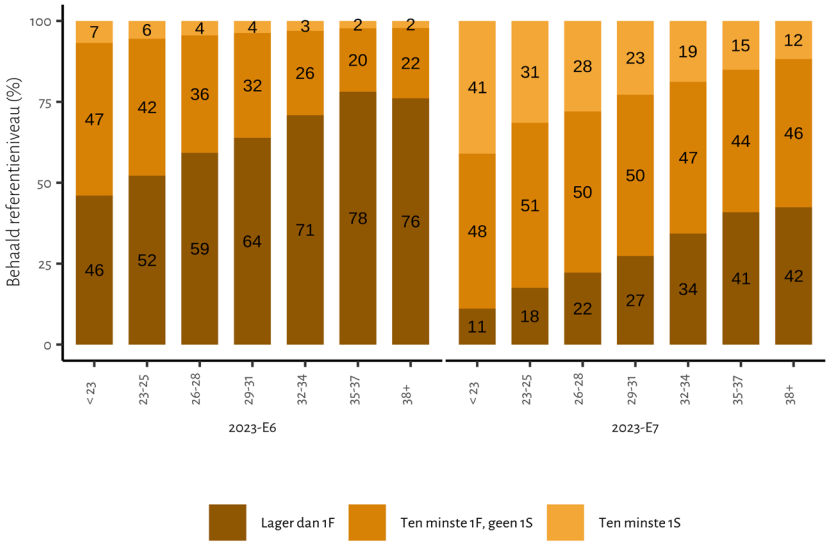
Noot: *In de categorie schoolweging <23 zit 3% van de onderzochte scholen, in de categorie 23-26 9% van de scholen, in de categorie 26-29 27% van de scholen, in de categorie 29-32 33% van de scholen, in de categorie 32-35 15% van de scholen, in de categorie 35-38 10% van de scholen en in de categorie 38+ 3% van de scholen. Deze ongelijke verdeling maakt dat de gemiddelde score in met name de hoogste en de laatste categorie mogelijk door slechts enkele scholen wordt gedreven.*

Om leerlingen van groep 3 tot en met 7 te volgen bekijken we het groep 7-cohort 2023/2024. Dit zijn leerlingen die in het schooljaar 2019/2020 in groep 3 gestart zijn en in het schooljaar 2023/2024 in groep 7 zaten. In **Figuur 2** zien we de cohortanalyse voor de gemiddelde vaardigheidsscores van de E-toetsen uitgesplitst naar schoolweging. Ook hier zien we een vergelijkbaar beeld als reeds geschetst in **Figuur 1**. Leerlingen van scholen met een lagere schoolweging behalen doorgaans gemiddeld hogere vaardigheidsscores. Bij begrijpend lezen en spelling zien we dit ook terugkomen (niet getoond in figuur).

Figuur 2. Absolute vaardigheidsscores voor de E-toets rekenen-wiskunde voor het groep 7-cohort 2023/2024, naar **schoolweging**

Figuur 3 laat zien hoeveel procent van de leerlingen in groep 6 en groep 7 onder het fundamenteel niveau 1F zit, op het fundamenteel niveau 1F zit en hoeveel procent van de leerlingen het streefniveau 1S of hoger heeft behaald. Ook hier doen leerlingen van scholen met een lagere schoolweging het gemiddeld gezien beter. Fundamenteel niveau 1F is door ongeveer 50% van de groep 6-leerlingen behaald op scholen met een lage schoolweging (23 of minder). Op scholen met een hoge schoolweging (35 of meer) ligt dit percentage op ongeveer 20%. Voor de leerlingen in groep 7 liggen de percentages op ongeveer 90% (23 of minder) en 60% (35 of meer). Verder zien we dat het percentage leerlingen dat het streefniveau 1S heeft behaald het hoogste ligt op scholen met een lage schoolweging en het percentage leerlingen dat het fundamenteel niveau 1F niet behaalt ligt het hoogste op scholen met een hoge schoolweging. Bij begrijpend lezen ligt het percentage leerlingen dat minimaal 1F heeft gehaald hoger, maar verschillen tussen de mate van schoolweging blijven bestaan (niet getoond in figuur).

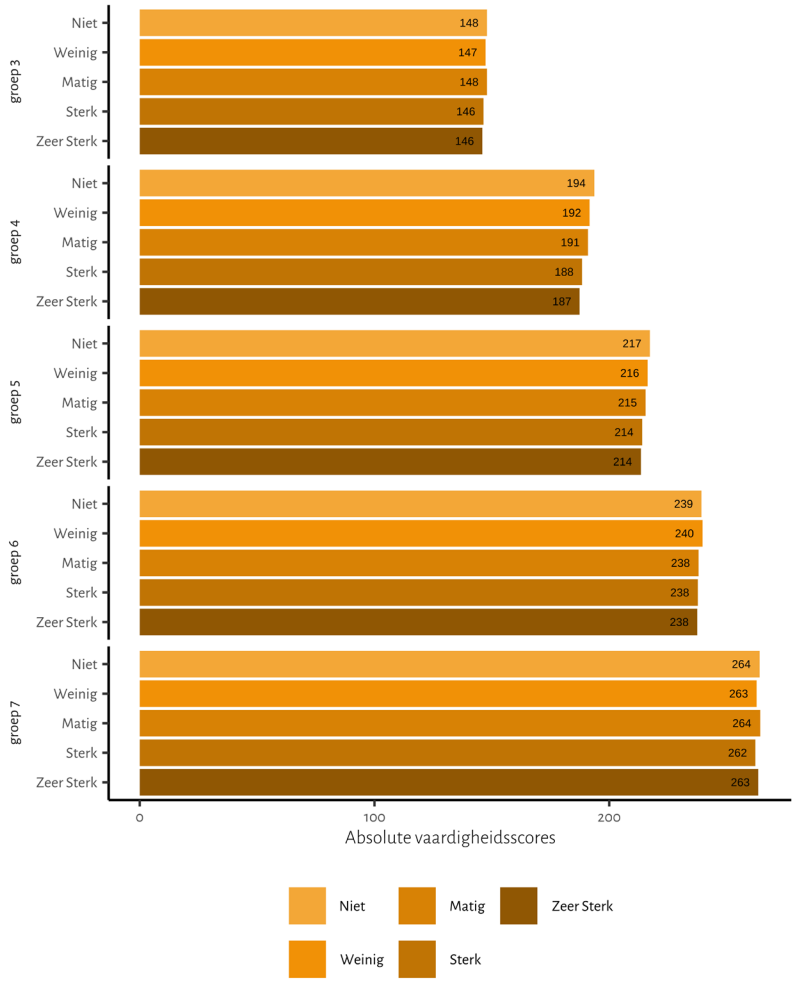

Figuur 3. Percentage leerlingen dat een referentieniveau 1F en 1S behaald heeft in **groep 6 en 7**, naar **schoolweging**, aan de hand van vaardigheidsscores op E-toetsen voor rekenen-wiskunde (schooljaar 2023/2024)

Noot: *Aangezien er slechts één drempelwaarde is, is het logisch dat leerlingen uit groep 6 over het algemeen minder vaak minstens het fundamenteel niveau 1F behalen dan leerlingen uit groep 7.*

Vaardigheidsscores naar stedelijkheid

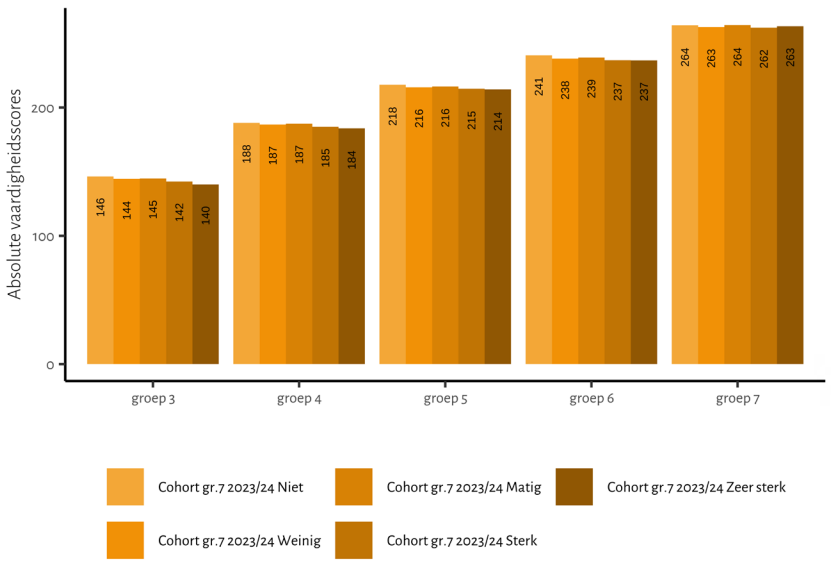
Figuur 4 laat geen grote verschillen zien wat betreft de behaalde vaardigheids-scores uitgesplitst naar stedelijkheid van de school. Enkel in groep 4 zijn vaardigheidsscores iets hoger in niet- of weinig-stedelijk gebied. Bij begrijpend lezen is dat in groep 4 ook het geval en bij spelling in groep 3 en 4 (niet getoond in figuur).

Figuur 4. Absolute vaardigheidsscores voor de E-toets rekenen-wiskunde voor groep 3 t/m 7, naar **stedelijkheid** (schooljaar 2023/2024)

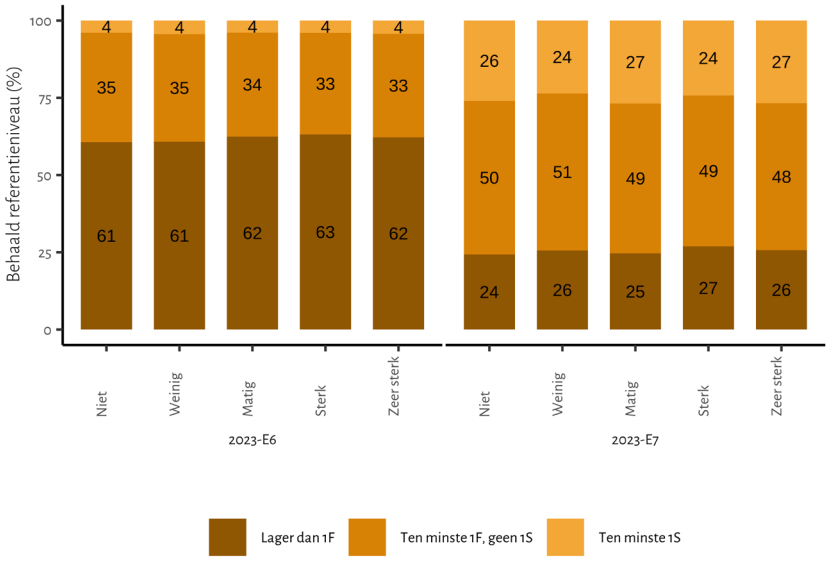
Noot: *In de categorie niet stedelijk zit 12% van de onderzochte scholen, in de categorie weinig stedelijk 26% van de scholen, in de categorie matig stedelijk 16% van de scholen, in de categorie sterk stedelijk 27% van de scholen en in de categorie zeer sterk stedelijk 19% van de scholen.*

In **Figuur 5** zien we de cohortanalyse van de gemiddelde vaardigheidsscores van de E-toetsen uitgesplitst naar de mate van stedelijkheid voor groep 7-cohort 2023/2024. Over het algemeen zien we een lichte daling in vaardigheidsscores, maar enkel in groep 3 is deze noemenswaardig groot. Hetzelfde zien we bij begrijpend lezen en spelling (niet getoond in figuur).

Figuur 5. Absolute vaardigheidsscores voor de E-toets rekenen-wiskunde voor het groep 7-cohort 2023/2024, naar **stedelijkheid**

Figuur 6 laat zien hoeveel procent van de leerlingen in groep 6 en groep 7 het fundamenteel niveau 1F heeft behaald, uitgesplitst naar de mate van stedelijkheid. We zien geen noemenswaardige verschillen wat betreft de mate van stedelijkheid. Bij begrijpend lezen zien we in groep 6 wel grotere verschillen tussen leerlingen naar stedelijkheid. Dat verschil is in groep 7 echter niet meer noemenswaardig (niet getoond in figuur).

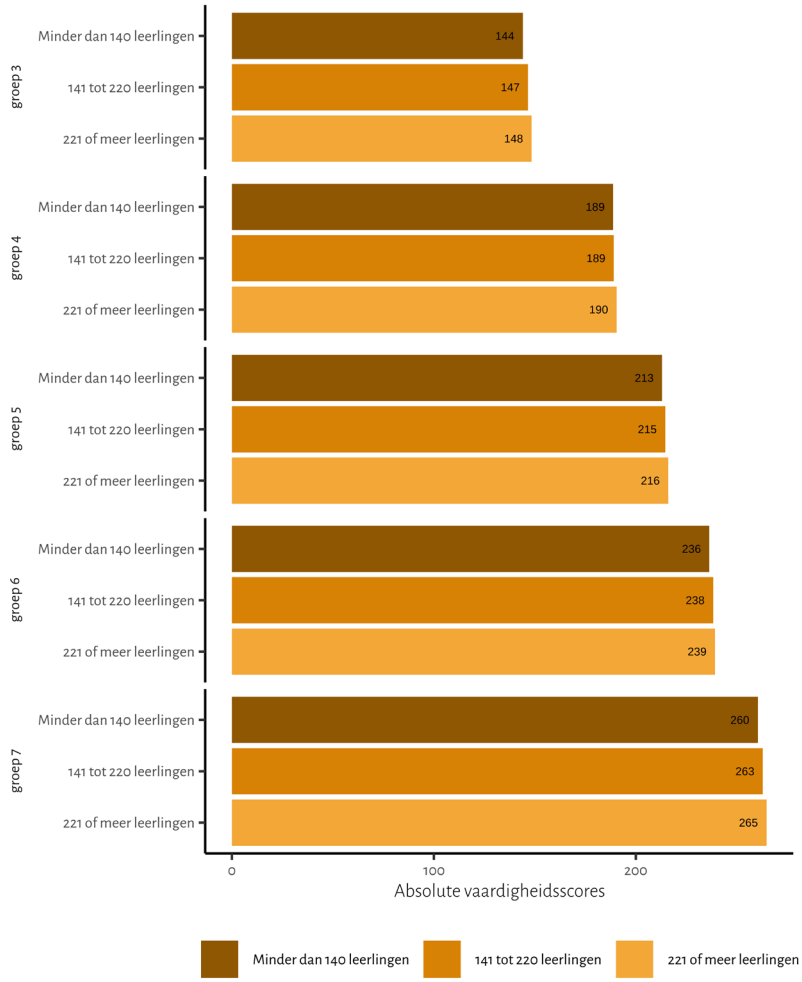

Figuur 6. Percentage leerlingen dat een referentieniveau 1F en 1S behaald heeft in **groep 6 en 7**, naar **stedelijkheid**, aan de hand van E-toetsen voor rekenen-wiskunde (schooljaar 2023/2024)

Noot: *Aangezien er slechts één drempelwaarde is, is het logisch dat leerlingen uit groep 6 over het algemeen minder vaak minstens het fundamenteel niveau 1F behalen dan leerlingen uit groep 7.*

Vaardigheidsscores naar schoolgrootte

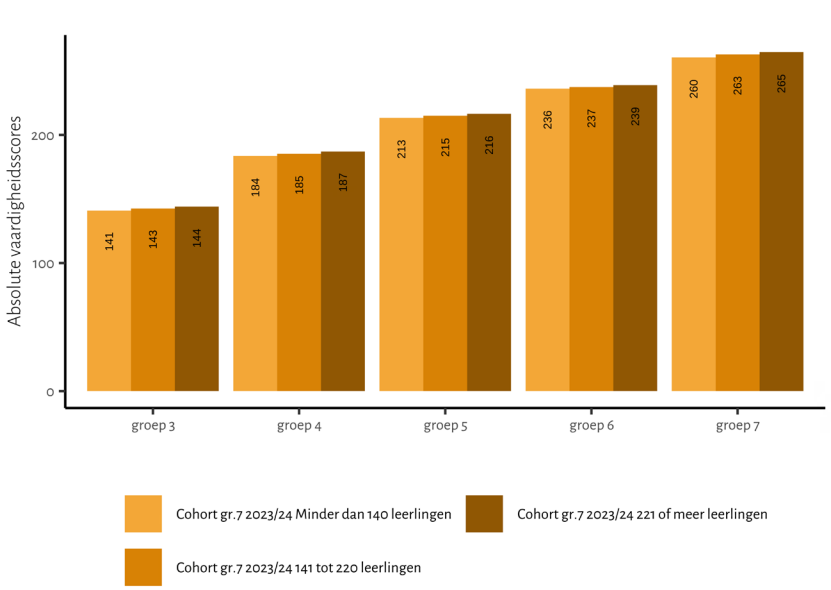
Figuur 7 laat de gemiddelde vaardigheidsscores van de E-toetsen van groep 3 tot en met groep 7 zien uitgesplitst naar schoolgrootte voor schooljaar 2023/2024. Enkel in groep 7 zien we dat leerlingen op scholen met minder dan 140 leerlingen een iets lagere vaardigheidsscore behalen dan leerlingen op grotere scholen. Bij begrijpend lezen hebben leerlingen op scholen met minder dan 140 leerlingen in groep 6 en 7 een lagere vaardigheidsscore dan leerlingen op grotere scholen (niet getoond in figuur). Bij spelling zien we geen noemenswaardige verschillen (niet getoond in figuur).

Figuur 7. Absolute vaardigheidsscores voor de E-toets rekenen-wiskunde naar **schoolgrootte** voor groep 3 t/m 7 (schooljaar 2023/2024)

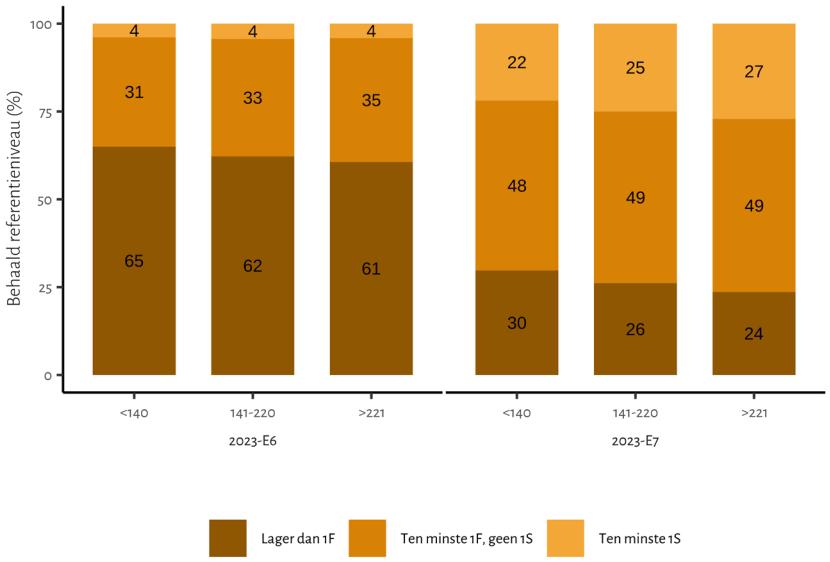
Noot: *In de categorie minder dan 140 leerlingen zit 43% van de onderzochte scholen, in de categorie 141 tot 220 leerlingen zit 29% van de scholen en in de categorie 221 of meer leerlingen zit 28% van de scholen.*

Figuur 8 toont de cohortanalyse uitgesplitst naar schoolgrootte. We zien dat leerlingen op scholen met minder dan 140 leerlingen gemiddeld gezien een iets lagere absolute vaardigheidsscore behalen dan leerlingen op grotere scholen, deze verschillen zijn echter niet noemenswaardig groot. Enkel in groep 7 zien we een verschil van 5 vaardigheidspunten. Bij spelling zijn de verschillen groter in groep 4 en groep 5, bij begrijpend lezen in groep 5 en 6 (niet getoond in figuur).

Figuur 8. Absolute vaardigheidsscores voor de E-toets rekenen-wiskunde voor het groep 7-cohort 2023/2024, naar **schoolgrootte**

Figuur 9 splitst de referentieniveaus uit naar schoolgrootte. Wat opvalt is dat kleine scholen een iets hoger percentage groep 6- en groep 7-leerlingen hebben die het fundamenteel niveau 1F niet behalen, en daarmee ook een iets lager percentage dat tenminste het fundamenteel niveau 1F wel behaalt. Bij begrijpend lezen verschilt het percentage leerlingen dat tenminste het fundamenteel niveau 1F heeft behaald in groep 7 echter niet noemenswaardig tussen schoolgrootte (niet getoond in figuur).

Figuur 9. Percentage leerlingen dat een referentieniveau 1F en 1S behaald heeft in **groep 6 en 7**, naar **schoolgrootte**, aan de hand van vaardigheidsscores op E-toetsen voor rekenen-wiskunde (schooljaar 2023/2024)

Noot: *Aangezien er slechts één drempelwaarde is, is het logisch dat leerlingen uit groep 6 over het algemeen minder vaak minstens het fundamenteel niveau 1F behalen dan leerlingen uit groep 7.*

Let op

> Deze nieuwe (reeks) factsheets kunnen niet vergeleken worden met de resultaten van de reeks leergroei-factsheets waar we de periode vóór en sinds COVID-19 vergelijken aangezien dit andere uitkomstmaten betreft.

> Veranderingen in de samenstelling van de (historische) dataset van scholen en leerlingen kunnen leiden tot kleine verschillen in statistieken vergeleken met eerdere factsheets.

> De figuren uit deze factsheets kunnen niet gerelateerd worden aan beleidsmaatregelen en zijn niet voor de evaluatie daarvan te gebruiken.

Eindnoten

1. In deze factsheet berekenen we steeds correlaties tussen vaardigheidsscores en één schoolkenmerk. Het is waarschijnlijk dat de grootte van de verschillen in vaardigheidsscores samenhangt met andere kenmerken van de leerling en/of school. Een causale interpretatie is hierdoor niet mogelijk.
2. Voor een uitgebreide verantwoording van de data-analyses verwijzen we naar de Technische Toelichting op Nationaalcohortonderzoek.nl/factsheets-basisvaardigheden.

Colofon

Van Vugt, L., Haelermans, C., Abbink, H., Baumann, S., Hendrikse, A., & Ronda, S. (2024). "Verdieping naar schoolkenmerken: 2de meting Masterplan basisvaardigheden". NCO Factsheet BV 2024-4.